

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ**

**ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»**

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος 2023 – 2024

<https://bs.hist-arch.uoi.gr/>

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Περιεχόμενα

Τ Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο.....	3
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ.....	4
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	5
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ.....	6
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ».....	7
Αντικείμενο – Σκοπός.....	7
Διοίκηση ΠΜΣ.....	7
Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.).....	7
Χρονική Διάρκεια Φοίτησης – Πιστωτικές Μονάδες.....	9
Εκπαίδευση.....	9
Πρόγραμμα Σπουδών.....	10
Κινητικότητα.....	12
Μαθήματα Χειμερινού Εξαμήνου 2023–2024.....	13
Μαθήματα Εαρινού Εξαμήνου 2023–2024.....	16
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ.....	20
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ/ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ.....	20

Τ Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο

Το Πανεπιστήμιο είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενο και εκπληρώνει την αποστολή του στο πλαίσιο του Συντάγματος.

Αποβλέπει στην παροχή ανώτατης παιδείας, στην ουσιαστική κατάρτιση των φοιτητών, καθώς και στην προαγωγή των επιστημών.

Στο επίκεντρο της διδασκαλίας βρίσκεται τόσο η καλλιέργεια της θεωρητικής σκέψης και η απόκτηση των απαραίτητων επιστημονικών εφοδίων, που αποτελούν τις βασικές συνιστώσες για το διεθνές κύρος των χορηγουμένων Τίτλων Σπουδών και την επαγγελματική σταδιοδρομία αποφοίτων, όσο και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η οποία θα εμφορείται από κοινωνική ευαισθησία και δημοκρατικό ήθος.

Η λειτουργία του Πανεπιστημίου βασίζεται στη δημιουργική συνεργασία όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η δραστηριότητα του Πανεπιστημίου βασίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων του πολίτη.

Οι αποφάσεις στα θεσμοθετημένα όργανα του Πανεπιστημίου επιβάλλεται να λαμβάνονται με κριτήρια διαφάνειας και αξιοκρατίας.

Η γνώση, ως κοινωνικό αγαθό, προκύπτει από την έρευνα που σέβεται τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον και διενεργείται σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Η έρευνα, ως το σύνολο των εργασιών που δημιουργούν γνώση, αποτελεί δικαίωμα που ασκείται σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας, η οποία εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική διερεύνηση και διδασκαλία.

Η κατοχύρωση της ακαδημαϊκής ελευθερίας στη διδασκαλία, την έρευνα, την έκφραση και τη διακίνηση των ιδεών, καθορίζει το σκοπό του Πανεπιστημιακού Ασύλου.

*(Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
Απόφαση αρ. 22444/B1, ΦΕΚ 310/10.3.05)*

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η **Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων** ιδρύθηκε το 1964 ως παράρτημα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Β.Δ.735/1964, ΦΕΚ Α' 240) και από το 1970 αποτέλεσε αυτοτελές Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με δύο Σχολές: τη Φιλοσοφική και τη Φυσικομαθηματική (Ν.Δ. 746/1970, Α' 267).

Από το 1984 η Φιλοσοφική Σχολή καταμήθηκε σε τρία Τμήματα τα οποία χορηγούν αντίστοιχα πτυχία:

Α. Φιλολογίας

Β. Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Γ. Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

Η Σχολή λειτουργεί από το 1982 σύμφωνα με το Νόμο 1268/82.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας συγκροτείται από τέσσερεις **Τομείς**:

Α. Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

Β. Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων

Γ. Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Δ. Λαογραφίας.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

1. Πρόεδρος

2. Γενική Συνέλευση. Αποτελείται από τα μέλη ΔΕΠ, από έναν εκπρόσωπο Ε.Ε.Δ.Ι.Π., έναν εκπρόσωπο Ε.Τ.Ε.Π. και από έναν εκπρόσωπο των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών.

3. Διοικητικό Συμβούλιο. Αποτελείται από τον πρόεδρο του Τμήματος, τους διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Συμμετέχει εκπρόσωπος Ε.Ε.Δ.Ι.Π./Ε.Τ.Ε.Π., όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

4. Γραμματεία Τμήματος

Δέχεται τις φοιτητές για κάθε γραμματειακή υποστήριξη και παροχή πληροφοριών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τις και διεκπεραιώνει τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος. Στεγάζεται στο Κτήριο Διοίκησης (Μεταβατικό Κτήριο) του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και λειτουργεί καθημερινά. Δέχεται τις φοιτητές καθημερινά από τις 11.00 έως τις 13.00 (τηλ. 2651007231, 2651007232, 2651007180, email: gramisar@uoi.gr).

Πρυτανεία

Πρύτανης: Άννα Μπατιστάτου

Αντιπρυτάνεις: Ιωάννης Λεονάρδος, Παναγιώτα Καντή, Θεόδωρος Ματίκας, Ξενοφών Μπήτσικας

Κοσμητεία

Κοσμήτορας: Ιωάννης Τζαμτζής

Προεδρία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Πρόεδρος: Άννα Μαχαιρά

Αναπλ. Πρόεδρος: Ανδρέας Βλαχόπουλος

Προϊσταμένη Γραμματείας: Κατερίνα Παπαδήμα

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας εντάσσονται τρία Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Master) και την απονομή διδακτορικού διπλώματος.

- 1. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Βυζαντινών Σπουδών**
- 2. Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία»**
- 3. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Αρχαίος Κόσμος: Ιστορία και Αρχαιολογία»**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»

Αντικείμενο – Σκοπός

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) «Βυζαντινές Σπουδές», στο οποίο συμμετέχουν οι Τομείς α) Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας και β) Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, παρέχει σε επιλεγμένους, κατόπιν εξετάσεων, πτυχιούχους συστηματικές και ειδικές σπουδές, οι οποίες οδηγούν στην απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.). Το Π.Μ.Σ. διαθέτει τις ακόλουθες ειδικεύσεις: α) Βυζαντινή Ιστορία και β) Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη. Το Π.Μ.Σ. στοχεύει στην προαγωγή της γνώσης και την ανάπτυξη της έρευνας μέσω της διαμόρφωσης ειδικών επιστημόνων σε επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του Βυζαντινού Πολιτισμού, του φαινομένου «Βυζάντιο» γενικότερα αλλά και των μορφών επιβίωσης του Βυζαντινού Πολιτισμού και κατά την μεταβυζαντινή και οθωμανική περίοδο. Ως εκ τούτων, το Πρόγραμμα επιδιώκει την πολυδιάστατη εξέταση ποικίλων φαινομένων του βυζαντινού κόσμου, μέσα από μια διαχρονική προσέγγιση, από την πρώιμη βυζαντινή περίοδο έως τα μεταβυζαντινά χρόνια, με διεπιστημονική αντίληψη.

Οι βασικοί άξονες του Π.Μ.Σ. συνοψίζονται ως εξής:

- Υψηλού επιπέδου Μεταπτυχιακές Σπουδές.
- Εξειδικευμένη και εις βάθος κατάρτιση στους ως άνω επιστημονικούς κλάδους και στις σύγχρονες εξελίξεις των βυζαντινών σπουδών.
- Προώθηση νέων τεχνολογιών στην έρευνα και μελέτη των βυζαντινών επιστημών.
- Δημιουργία επιστημόνων με τις απαιτούμενες δεξιότητες για επαγγελματική αποκατάσταση στον ακαδημαϊκό, δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.
- Επαρκής κατάρτιση, η οποία θα οδηγεί περαιτέρω σε σπουδές επιπέδου διδακτορικής διατριβής.

Διοίκηση ΠΜΣ

Για την οργάνωση και λειτουργία του Π.Μ.Σ. αρμόδια όργανα είναι τα εξής:

- α) η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
- β) η Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας,
- γ) η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Π.Μ.Σ.,
- δ) ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ.

Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.)

Χρήστος Σταυράκος, Ευστρατία Συγκέλλου, Απόστολος Μαντάς, Αντρέα Μπαμπούνι, Αγγελική Παναγοπούλου

Διευθυντής

Χρήστος Σταυράκος

Χρονική Διάρκεια Φοίτησης – Πιστωτικές Μονάδες

Η διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ. είναι τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, τα οποία αντιστοιχούν συνολικά σε 120 πιστωτικές μονάδες (ECTS). Δύναται να προσαυξηθεί κατά δύο εξάμηνα, συμπεριλαμβανομένου και του χρόνου εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Εκπαίδευση

Για την απόκτηση Δ.Μ.Σ. στο Π.Μ.Σ. «Βυζαντινές Σπουδές», οι μεταπτυχιακοί φοιτητές οφείλουν να παρακολουθήσουν και να περατώσουν επιτυχώς κύκλο μεταπτυχιακών μαθημάτων δύο ακαδημαϊκών ετών, ήτοι τεσσάρων εξαμήνων, σύμφωνα με το πρόγραμμα μαθημάτων. Το αναλυτικό περιεχόμενο των μαθημάτων περιλαμβάνεται στον Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ με μέριμνα της Σ.Ε. του Π.Μ.Σ. Τα μαθήματα είναι εξαμηνιαία, όπως το εξάμηνο ορίζεται από το Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο της Σχολής. Η παρακολούθηση των μαθημάτων - σεμιναρίων του Π.Μ.Σ. είναι υποχρεωτική.

Στην εκπαιδευτική διαδικασία του Π.Μ.Σ., εκτός από την παρακολούθηση και εξέταση των μεταπτυχιακών μαθημάτων και την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας, περιλαμβάνονται: εκπαιδευτικές εκδρομές, επιτόπιες έρευνες, επισκέψεις σε μουσεία και συλλογές, επισκέψεις σε ανασκαφές, καθώς και κάθε άλλη δραστηριότητα που ενισχύει το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του Π.Μ.Σ.

Η εξέταση των μαθημάτων πραγματοποιείται με την εκπόνηση εργασιών. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής υποχρεούται να τις καταθέτει στον διδάσκοντα, πριν από τη λήξη του εκάστοτε ακαδημαϊκού εξαμήνου, όπως αυτό ορίζεται από το Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο της Σχολής. Ως βάση θεωρείται ο βαθμός επτά (7). Μη παράδοση εργασίας από μέρους του μεταπτυχιακού φοιτητή εντός της περιόδου που ορίζεται παραπάνω συνιστά αποτυχία στο εν λόγω μάθημα.

Η αρνητική επίδοση σε ένα μάθημα συνεπάγεται αντικατάσταση του μαθήματος με άλλο μάθημα του Π.Μ.Σ.

Η επιτυχής περάτωση του κύκλου μεταπτυχιακών σπουδών πρέπει να γίνεται το αργότερο εντός τεσσάρων ακαδημαϊκών εξαμήνων από την εγγραφή του φοιτητή στο Π.Μ.Σ., προσαυξημένα κατά δύο εξάμηνα, συμπεριλαμβανομένου και του χρόνου εκπόνησης διπλωματικής εργασίας. Αν, μετά την παρέλευση της προηγούμενης προθεσμίας ο μεταπτυχιακός φοιτητής δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς όλες τις προβλεπόμενες υποχρεώσεις του προκειμένου να λάβει Δ.Μ.Σ., κρίνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος, το ερώτημα περί της συνέχισης των μεταπτυχιακών του σπουδών ή της διαγραφής του από το Π.Μ.Σ.

Αν ο μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον παρόντα Κ.Μ.Σ. θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το Π.Μ.Σ. και εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών Δ.Ε.Π. της Σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Από την εξέταση εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδάσκων.

Σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, δίνεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης σε εργαζόμενους φοιτητές και σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για μη εργαζόμενους φοιτητές. Σε όλες τις περιπτώσεις, η διάρκειά της δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της προβλεπόμενης ανώτατης φοίτησης.

Παρέχεται η δυνατότητα προσωρινής αναστολής σπουδών, που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη διάρκεια ανώτατης φοίτησης.

Στο Π.Μ.Σ. εφαρμόζεται αποκλειστικά διδασκαλία διά ζώσης. Δύναται, ωστόσο, να παρέχεται και διδασκαλία με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για περιορισμένο αριθμό ωρών που δε θα υπερβαίνουν τα τρία τρίωρα, όπου διαπιστώνεται ότι είναι αναγκαία για την εκπαιδευτική διαδικασία μετά από γραπτό αίτημα του

διδάσκοντα προς τον Διευθυντή του ΠΜΣ το οποίο έχει εγκριθεί από τη Σ.Ε.

Πρόγραμμα Σπουδών

Το πρόγραμμα σπουδών του Π.Μ.Σ. «Βυζαντινές Σπουδές», ανά ειδικευση ορίζεται ως εξής:

Ειδικευση: Βυζαντινή Ιστορία

Το ακαδημαϊκό πρόγραμμα της ειδικευσης Βυζαντινή Ιστορία περιλαμβάνει μαθήματα με τη μορφή σεμιναρίων. Για την ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών συνολικού αριθμού 120 ECTS και την απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) απαιτείται η παρακολούθηση: α) Δύο υποχρεωτικών μαθημάτων ανά εξάμηνο σπουδών δηλαδή συνολικά έξι μαθημάτων. Από αυτά τα τέσσερα (4) είναι Βυζαντινής Ιστορίας, ένα (1) Βυζαντινής Αρχαιολογίας και ένα (1) Βυζαντινής Φιλολογίας, β) Η εκπόνηση της υποχρεωτικής διπλωματικής εργασίας κατά τη διάρκεια του τέταρτου εξαμήνου σπουδών.

Το αναλυτικό Πρόγραμμα Μαθημάτων ανά εξάμηνο ορίζεται ως εξής:

1ο Έτος

Α' Εξάμηνο

1. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

2. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

Β' Εξάμηνο

3. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

4. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

ΣΥΝΟΛΟ 60 E.C.T.S.

2ο Έτος

Γ' Εξάμηνο

5. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

6. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

Δ' Εξάμηνο

7. Εκπόνηση και Υποστήριξη Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας 30 E.C.T.S.

ΣΥΝΟΛΟ 60 E.C.T.S.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ Π.Μ.Σ. 120 E.C.T.S.

Ειδικευση: Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη

Το ακαδημαϊκό πρόγραμμα της ειδικευσης Βυζαντινή Αρχαιολογία περιλαμβάνει μαθήματα με τη μορφή σεμιναρίων. Για την ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών συνολικού αριθμού 120 ECTS και την απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) απαιτείται η παρακολούθηση: α) Δύο υποχρεωτικών μαθημάτων ανά εξάμηνο σπουδών δηλαδή συνολικά έξι μαθημάτων. Από αυτά τα τέσσερα (4) είναι Βυζαντινής Αρχαιολογίας, ένα (1) Βυζαντινής Ιστορίας και ένα (1) Βυζαντινής Φιλολογίας, β) Η εκπόνηση της υποχρεωτικής διπλωματικής εργασίας κατά τη διάρκεια του τέταρτου εξαμήνου σπουδών.

Το αναλυτικό Πρόγραμμα Μαθημάτων ανά εξάμηνο ορίζεται ως εξής:

1ο Έτος

Α' Εξάμηνο

1. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

2. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

Β' Εξάμηνο

3. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

4. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

ΣΥΝΟΛΟ 60 E.C.T.S.

2ο Έτος

Γ' Εξάμηνο

5. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

6. Υποχρεωτικό Μάθημα 15 E.C.T.S.

Δ' Εξάμηνο

7. Εκπόνηση και Υποστήριξη Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας 30 E.C.T.S.

ΣΥΝΟΛΟ 60 E.C.T.S.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ Π.Μ.Σ. 120 E.C.T.S.

Θεματικά πεδία/περιγραφή μαθημάτων:

A) **Βυζαντινή Ιστορία:** Θεσμοί, Δίκαιο, Εκκλησία, Κοινωνία, Διοίκηση και Οικονομία, Παιδεία, Εξωτερική Πολιτική, Ιστορική Γεωγραφία, Σχέσεις με άλλους λαούς και Βοηθητικές Επιστήμες.

B) **Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη:** Αρχιτεκτονική, Μνημειακή Ζωγραφική, Εικόνες, Εικονογραφημένα Χειρόγραφα, Μικροτεχνία, Γλυπτική, Μνημειακή Τοπογραφία, Κοπτική Τέχνη, Μεταβυζαντινή Τέχνη, Αλληλεπιδράσεις με την Τέχνη άλλων λαών και Βοηθητικές Επιστήμες.

Γ) **Βυζαντινή Φιλολογία:** Ιστοριογραφία- Χρονογραφία, Επιστολογραφία, Κριτική και Έκδοση κειμένων, Αγιολογία, Ποίηση και Υμνογραφία.

Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας

Η Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου για εκπόνηση διπλωματικής εργασίας, στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος, ο προτεινόμενος επιβλέπων και επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι και διάφορη της Ελληνικής.

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία κατατίθεται σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (PDF). Η έκτασή της ορίζεται έως 30.000 λέξεις (κείμενο, υποσημειώσεις, βιβλιογραφία), με εξαίρεση τα παραρτήματα. Πρέπει να είναι γραμμένη με χαρακτήρες μεγέθους 12, σε 1,5 διάστιχο, με κανονικά περιθώρια και τυπωμένο σε σελίδες μόνης όψης.

Ο υποψήφιος υποστηρίζει το θέμα της εργασίας του δημόσια ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής, η οποία στη συνέχεια κρίνει την επιστημονική ορθότητα και αρτιότητα της εργασίας.

Τόπος παρουσίασης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στο διαδικτυακό τόπο της οικείας Σχολής.

Η Διπλωματική Εργασία πρέπει να είναι πρωτότυπη. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής, καταθέτοντας την διπλωματική εργασία για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ., υποχρεούται να αναφέρει το έργο και τις απόψεις άλλων, που χρησιμοποίησε. Η αντιγραφή αποτελεί σοβαρό ακαδημαϊκό παράπτωμα. Λογοκλοπή θεωρείται η αντιγραφή εργασίας άλλου συγγραφέα, καθώς και η χρησιμοποίηση εργασίας άλλου συγγραφέα, δημοσιευμένης ή όχι, χωρίς την δέουσα αναφορά. Η παράθεση οποιουδήποτε υλικού τεκμηρίωσης, χωρίς σχετική αναφορά, μπορεί να στοιχειοθετήσει απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας για διαγραφή του ή αφαίρεση του τίτλου εκ των υστέρων.

Κινητικότητα

Κάθε ακαδημαϊκό έτος, το Τμήμα Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ανακοινώνει την έναρξη των διαδικασιών του προγράμματος ERASMUS+. Οι ενδιαφερόμενοι/ες φοιτητές/τριες επιλέγουν το Πανεπιστήμιο Υποδοχής σύμφωνα με την κατάσταση των διμερών συμφωνιών του Τμήματος φοίτησης. Τέλος, υποβάλλουν ηλεκτρονικά την αίτησή τους μέσω της πλατφόρμας ERASMUS+. Η Επιτροπή ERASMUS+ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έχει οριστικοποιήσει τα κριτήρια αξιολόγησης για την επιλογή των υποψηφίων. Προηγούνται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που δεν έχουν κάνει χρήση του προγράμματος άλλη φορά. Η κατάταξη των μεταπτυχιακών φοιτητών καθορίζεται από τον βαθμό εισαγωγής (για τους πρωτοετείς) ή από τον γενικό βαθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει πολλαπλασιαζόμενο με τον αριθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει διαιρούμενο δια του αριθμού των μαθημάτων που σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών έπρεπε να έχουν περάσει (για τους φοιτητές μεγαλύτερων εξαμήνων).

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ορίζει ένα μέλος ΔΕΠ ως υπεύθυνο για το Πρόγραμμα ERASMUS και για τη συνεργασία με το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων, ο οποίος εξετάζει τις αιτήσεις για συμμετοχή στα προγράμματα κινητικότητας και εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος. Τα κριτήρια συμμετοχής καθορίζονται σε συνεργασία με το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων. Βάσει των κριτηρίων, ο αρμόδιος Συντονιστής ERASMUS+ του Τμήματος επεξεργάζεται και αξιολογεί τις αιτήσεις, καλεί τους υποψηφίους σε συνέντευξη και προβαίνει στην ταξινόμησή τους με φθίνουσα σειρά. Η τελική κατάσταση περιλαμβάνει τα στοιχεία των φοιτητών/τριών, το Πανεπιστήμιο υποδοχής, το διάστημα παραμονής στο εξωτερικό και τα μόρια που συγκέντρωσε. Μετά την κατανομή των θέσεων ανά Τμήμα από την Επιτροπή ERASMUS+, το Τμήμα Διεθνών Σχέσεων αναρτά στο διαδίκτυο την κατάταξη των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών σύμφωνα με τη μοριοδότηση των Συντονιστών των Τμημάτων. (Βλ. για περισσότερα στον ιστότοπο του <http://erasmus.uoi.gr/erasmus/37/erasmus>). Στους/τις φοιτητές/τριες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα κινητικότητας ERASMUS+ καλύπτονται τα έξοδα μετάβασης στο Πανεπιστήμιο της επιλογής τους και τους παρέχεται και χρηματικό ποσό για τα έξοδα διαμονής τους.

Ο Υπεύθυνος του Τμήματος παρακολουθεί την πρόοδο των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών κατά τη διάρκεια του εξαμήνου που φοιτούν στα ΑΕΙ της αλλοδαπής, ελέγχει το πρόγραμμα σπουδών τους και την απρόσκοπτη διεξαγωγή του προγράμματος κινητικότητας. Τόσο ο ίδιος όσο και ο εκπρόσωπος του Γραφείου Διεθνών Σχέσεων ενημερώνουν τους φοιτητές/τριες για το πρόγραμμα και διοργανώνουν σχετικές συναντήσεις. Το ΠΜΣ, όπως και το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας αποδίδει μεγάλη σημασία στην κινητικότητα των φοιτητών και των διδασκόντων, όπως αποδεικνύεται από τη συνεργασία που έχει με μεγάλο αριθμό Τμημάτων ΑΕΙ της αλλοδαπής

Μαθήματα Χειμερινού Εξαμήνου 2023–2024

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΒΙΣ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
101	Κωνσταντινούπολη: Πόλη και κοινωνία (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Α', Γ'
106	Οι Βυζαντινοί και οι γείτονές τους στο χώρο των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής (12 ^{ος} –15 ^{ος} αι.)	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Α', Γ'
218	Το Βυζάντιο του 11 ^{ου} αιώνα (1025-1081): Οι μαρτυρίες των πηγών	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Α', Γ'
ΒΑΤ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ		
203	Τοπογραφία Βυζαντινής Ηπείρου	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Α', Γ'
102	Βυζαντινά εικονογραφημένα χειρόγραφα	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Α', Γ'
107	Μνημειακή τοπογραφία Βυζαντινής Θεσσαλονίκης	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Α', Γ'

Περιλήψεις Μαθημάτων Χειμερινού Εξαμήνου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Σεμινάριο στο οποίο επί τη βάση των εργασιών θα παρουσιαστεί η εικόνα της Κωνσταντινούπολης ως πρωτεύουσας του Βυζαντίου με τις παντοειδείς δομές της (πολιτικές, εκκλησιαστικές, οικονομικές, κοινωνικές) από την ίδρυσή της έως την κατάληψή της από τους Οθωμανούς το 1453.

Σκοπός του μαθήματος είναι πρωτίστως να εξοικειωθούν οι φοιτητές και φοιτήτριες με την επιστημονική έρευνα και τη συγγραφή επιστημονικών δοκιμίων στον χώρο των βυζαντινών σπουδών. Ακολούθως να αποκτήσουν μια πρώτη εικόνα για την πρωτεύουσα του Βυζαντίου με όλες τις λειτουργίες της ως πόλης, διοικητικού κέντρου και πόλου έλξης κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Η βαθμολόγηση των συμμετεχόντων θα γίνει αποκλειστικά επί τη βάση των γραπτών εργασιών που θα παραδώσουν και της παρουσίας τους.

Διάγραμμα μαθημάτων: Εισαγωγή και παρουσίαση των μεθόδων της έρευνας, *instrumenta studiorum*, παρουσίαση και εξήγηση των θεμάτων των σεμιναριακών εργασιών. Ακολούθως, σε κάθε μάθημα οι συμμετέχοντες θα παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους, θα ακολουθεί συζήτηση επί των προβλημάτων και θα παρουσιάζουν ξενόγλωσσα άρθρα σχετικά με την εργασία τους. Θα πραγματοποιηθεί εκπαιδευτική εκδρομή στην Κωνσταντινούπολη.

ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΝΔ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ (12^{ος}–15^{ος} αι.) (Σ)

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Το σεμινάριο αποσκοπεί στην παρουσίαση των πολιτικών συνθηκών στην περιοχή των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής κατά τον ύστερο Μεσαίωνα. Στη συγκεκριμένη περιοχή εμπλέκονται ποικίλες δυνάμεις, δυτικές και βαλκανικές, που καθόρισαν την ιδιότυπη ιστορία της. Βυζαντινοί, Άλβανοί, Σέρβοι, Ιταλοί και Οθωμανοί συγκρούονται και ανταλλάσσουν πρακτικές και αντιλήψεις σε ποικίλα επίπεδα. Η συνδιαλλαγή αυτή διερευνάται μέσα από την ανάλυση πολεμικών γεγονότων, την κατανόηση της γεωστρατηγικής σημασίας του χώρου, όπως αυτή ορίζεται από τη διαπλοκή πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων και την εμβάθυνση στο πολιτισμικό υπόβαθρο των εμπλεκόμενων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους βαλκανικούς λαούς.

ΒΙΣ 218: ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΤΟΥ 11^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ: ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ (1025-1081)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται η αντίληψη που είχαν για την κρίση του 11^{ου} αιώνα οι σύγχρονοι ή οι λίγο μεταγενέστεροι βυζαντινοί συγγραφείς, ενώ εντοπίζονται τα βασικότερα σημεία της κριτικής τους. Αναζητούνται επίσης τα αίτια της αναποτελεσματικότητας του βυζαντινού στρατού στην αντιμετώπιση των σελτζουκικών επιδρομών στην ανατολή, με κορυφαία εκδήλωσή της την ήττα των βυζαντινών στρατευμάτων το 1071 στο Μαντζικέρτ, ενώ αξιολογείται και η αποτελεσματικότητα των μεταρρυθμιστικών μέτρων που έλαβαν οι αυτοκράτορες του 11ου αιώνα στον τομέα της οικονομίας. Εξετάζονται οι μαρτυρίες των βυζαντινών πηγών, προκειμένου να προβληθούν ανάγλυφα οι επιτυχημένες ή όχι επιλογές των αυτοκρατόρων της τόσο κρίσιμης περιόδου από τον θάνατο του Βασιλείου Β' έως την άνοδο του Αλεξίου Α' Κομνηνού στον βυζαντινό αυτοκρατορικό θρόνο.

ΒΑΤ 203 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Αντικείμενο του σεμιναρίου αποτελεί η περίοδος από την επικράτηση του Χριστιανισμού ως το 15^ο αιώνα στην Ήπειρο. Θα εξεταστούν τα κυριότερα καλλιτεχνικά κέντρα της ύστερης αρχαιότητας, όπως η Νικόπολη, χωρίς να

παραλειφθούν το Δυρράχιο και το Βουθρωτό στο βόρειο τμήμα της Ηπείρου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περίοδο ακμής της τέχνης του «Δεσποτάτου» στην Άρτα και τα Ιωάννινα. Σε παραλληλισμό και συνάφεια με τα κυριότερα κέντρα, θα εξεταστούν τα μεμονωμένα μνημεία (π.χ. Γλυκή, Παραμυθιά, Τουρκοπάλουκο, Μονοδένδρι), όπως και οι σχέσεις με τις γειτονικές περιοχές της Αιτωλοακαρνανίας, της Θεσσαλίας αλλά και της Απουλίας.

Στόχος του σεμιναρίου είναι μια σφαιρική παρουσίαση των μνημείων της περιοχής καθ'όλη τη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου. Η Νικόπολη, το Βουθρωτό και η Άρτα, με την πλούσια αρχιτεκτονική και καλλιτεχνική τους παρακαταθήκη, θα είναι οι κεντρικοί πυρήνες των παραδόσεων.

Εκτός ωρών των μαθημάτων προβλέπονται μια επίσκεψη στα βυζαντινά μνημεία της πόλης των Ιωαννίνων και εκδρομές στη Νικόπολη, την Άρτα και το Βουθρωτό. Οι συμμετέχοντες θα αναλάβουν εργασίες σχετικές με συγκεκριμένα μνημεία, που θα παρουσιάσουν κατά τη διάρκεια των εκδρομών.

BAT 102 BYZANTINA EIKONOΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Το χειρόγραφο βιβλίο στην Αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα: ύλη, σχήμα, σύνθεση, γραφή, συνθήκες παραγωγής. Εικονογράφηση του βιβλίου στην Αρχαιότητα, εξέλιξη από το ειλητό στον κώδικα. Η διακόσμηση του βιβλίου στο Βυζάντιο: τύποι, θέματα. Η σημασία του κολοφώνα. Η εικονογράφηση στα πιο διαδεδομένα θρησκευτικά-λειτουργικά βιβλία, καθώς και η σχέση των χειρογράφων μεταξύ τους (π.χ. φιλοτέχνηση στο ίδιο συγγραφείο). Η Μακεδονική Αναγέννηση (Φώτιος, Κων/νος Ζ΄ Πορφυρογέννητος), με σύγκριση σύγχρονων έργων μικροτεχνίας. Τα χειρόγραφα ως μαρτυρία για τη χαμένη σήμερα μνημειακή ζωγραφική της Κωνσταντινούπολης. Παρουσίαση κοσμικών και θρησκευτικών χειρογράφων από την παλαιοχριστιανική, μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή. Κριτική προσέγγιση θεωριών για την αντιγραφική βυζαντινών χειρογράφων στη Γεωργία και την Αρμενία.

ABY 107 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Στο μάθημα εξετάζεται η καλλιτεχνική δημιουργία σε επίπεδο αρχιτεκτονικής, γλυπτικής και ζωγραφικής από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι και την άλωση της πόλης από τους Οθωμανούς το 1430. Η μελέτη της ταφικής ζωγραφικής, στοιχείο αναπόσπαστο της ιστορίας πόλης, συνδυάζεται με αναφορές στη ζωγραφική των κατακομβών της Ρώμης, σε περιπτώσεις που τα σωζόμενα μνημεία επιτρέπουν μια τέτοια σύγκριση. Στη συνέχεια μελετώνται τα σημαντικότερα μνημεία της παλαιοχριστιανικής, μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα τείχη της πόλης. Όσον αφορά στην ύστερη περίοδο, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ονομαζόμενη «σχολή» της Θεσσαλονίκης και εξετάζεται διεξοδικά η σχέση της με άλλες καλλιτεχνικές «σχολές» τόσο της αυτοκρατορίας όσο και περιοχών που επηρεάζονται από την τέχνη της.

Μαθήματα Εαρινού Εξαμήνου 2023–2024

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΒΙΣ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
202	Βυζαντινές και μεταβυζαντινές επιγραφές της Ηπείρου	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Β'
210	Πολεμικές συγκρούσεις και στρατιωτικά κινήματα στο Βυζάντιο: Μέση και Ύστερη περίοδος	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Β'
206	Βυζάντιο και δύση τον 10 ^ο αιώνα	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Β'
219	Η Ρωσία του Κιέβου, 882-1240	Γ. ΚΑΡΔΑΡΑΣ	Β'
215	Πολιτική ιδεολογία και συλλογικές ταυτότητες στην Βυζαντινή κοινωνία: αντιφάσεις και αμφίδρομες επιρροές	Ε. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	Β'
ΒΑΤ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ		
105	Νομισματική και Σφραγιστική του Βυζαντινού κράτους	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Β'
209	Βυζαντινά μνημεία της Ιταλίας	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Β'
212	Ύστεροβυζαντινή Τέχνη	Ε. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ	Β'
ΒΦΙ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ		
102	Η δύναμη του γράμματος: Γραφή και κείμενο στην καθημερινή ζωή του Βυζαντίου	Μ. GRÜNBAERT	Β'

Περιλήψεις Μαθημάτων Εαρινού Εξαμήνου

ΒΙΣ 202 BYZANTINEΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξεταστούν οι επιγραφές ως ομάδα ιστορικών πηγών για την ιστορία της ευρύτερης περιοχής της βυζαντινής Ηπείρου αλλά και των πρώιμων χρόνων της οθωμανικής κατάκτησης. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν και προφορικά. (Εκπαιδευτική εκδρομή).

Αντικειμενικός σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση ικανότητας ανάγνωσης των επιγραφών και χρήσης τους ως πηγών για την ιστορία και την ιστορία της τέχνης.

ΒΙΣ 210 ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ: ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΥΣΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Στο σεμινάριο εξετάζεται το φαινόμενο του πολέμου στο Βυζάντιο κατά τη μέση και ύστερη περίοδο. Παρουσιάζεται αφενός η πολεμική εμπειρία (π.χ. τακτική και στρατηγική του πολέμου, επιχειρησιακές δυνατότητες, εξοπλισμός του βυζαντινού στρατού, πολιορκητική τέχνη, ναυτικός πόλεμος, κ.ά.), και αφετέρου η στρατηγική των Βυζαντινών, η οποία συνέβαλε στη δημιουργία του μακροβιότερου κέντρου διεθνούς ισχύος στην ιστορία του δυτικού πολιτισμού. Έτσι, ο πόλεμος αντιμετωπίζεται ως προϊόν ενός ολοκληρωμένου συστήματος αξιών, παραδόσεων, πεποιθήσεων και ιδεών. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου οι φοιτητές αναλαμβάνουν ατομικές εργασίες σχετικά με ειδικά ζητήματα, όπως λ.χ. ο ρόλος των οχυρώσεων, η πολεμική ιδεολογία των Κομνηνών, κ.ά., τα οποία αναλύονται σε βάθος μαζί με την μεθοδολογία προσέγγισής τους.

ΒΙΣ 206 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΔΥΣΗ ΤΟΝ 10ο ΑΙΩΝΑ

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο σεμινάριο θα διερευνηθούν οι πολιτισμικές και άλλες επαφές που αναπτύχθηκαν ανάμεσα στο ανατολικό φραγκικό κράτος και το Βυζάντιο κατά τον 10ο αιώνα. Θα μελετηθούν οι σχέσεις του Βυζαντίου με την αυλή των Οθώνων πριν και μετά τον γάμο της βυζαντινής πριγκίπισσας Θεοφανώς με τον διάδοχο του γερμανικού θρόνου, Όθωνα Β', το 972. Θα εξεταστούν οι σχέσεις του Βυζαντίου με την παπική εκκλησία κατά τον 10ο αιώνα, καθώς και οι σχέσεις της τελευταίας με τους Σάξονες ηγεμόνες. Μέσω της «οθωνικής ιστοριογραφίας» θα αναζητηθεί η «εικόνα» του Βυζαντίου στην αυλή των Οθώνων, ενώ θα μελετηθεί η «ιταλική» πολιτική τους, καθώς και ο ανταγωνισμός τους με το Βυζάντιο για τη βυζαντινής επιρροής νότια Ιταλία και τον ρωμαϊκό αυτοκρατορικό τίτλο.

Μαθησιακοί στόχοι:

Κατανόηση της θεώρησης της ρωμαϊκής αυτοκρατορικής ιδέας από Εκκλησία και Κράτος στη Δύση, και ανάδειξη της σε παράγοντα που καθόρισε τις ανταγωνιστικές σχέσεις Βυζαντίου και Γερμανικής αυτοκρατορίας όσον αφορά τον ρωμαϊκό αυτοκρατορικό τίτλο και την κυριαρχία στη νότια Ιταλία.

ΒΙΣ 219 Η ΡΩΣΙΑ ΤΟΥ ΚΙΕΒΟΥ, 882-1240

(Γ. ΚΑΡΔΑΡΑΣ)

Το Σεμινάριο προσεγγίζει διεπιστημονικά την ιστορική και πολιτισμική εξέλιξη της σημαντικότερης ηγεμονίας της Ανατολικής Ευρώπης κατά τους Μέσους Χρόνους, γνωστής στη διεθνή βιβλιογραφία ως «Ρωσία του Κιέβου», από τις απαρχές της μέχρι την υλοταγή της στους Μογγόλους. Ξεκινώντας από τον πρόδρομο της, την ηγεμονία του Νόβγκοροντ, η οποία σχετίζεται με τη λεγόμενη «πρόσκληση των ηγεμόνων» από τη Σκανδιναβία, το Σεμινάριο εμβαθύνει στις τρεις ιστορικές φάσεις της Ρωσίας του Κιέβου (882–988, 988–1169, 1169–1240) και αναδεικνύει αρκετές όψεις της εσωτερικής της εξέλιξης (εθνοτική πολυμορφία, πολιτική ιδεολογία, κρατική οργάνωση και θεσμοί, στρατός, κοινωνία, δίκαιο, γραμματεία, τέχνη, υλικός πολιτισμός κ.ά.)

καθώς και τις σχέσεις με τον περίγυρό της, σε συνάρτηση με το ευρύ φάσμα των έξωθεν επιδράσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, δίνεται έμφαση στις σχέσεις με τη Σκανδιναβία, το Βυζάντιο και τον κόσμο της στέπας (Κουμάνοι και Μογγόλοι). Αναφορικά με το Βυζάντιο, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην ένταξη της Ρωσίας του Κιέβου στη λεγόμενη «Βυζαντινή Κοινοπολιτεία» καθώς και στον υδάτινο «δρόμο από τους Βαράγγους στους Έλληνες», καθοριστικό για την ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων. Στη διάρκεια του Σεμιναρίου θα εξεταστούν διεξοδικά γραπτές πηγές και αρχαιολογικά τεκμήρια και θα παρακολουθείται η πρόοδος των εργασιών των φοιτητών (μεθοδολογία, βιβλιογραφική ενημέρωση, υποσημειώσεις κ.ά.).

Τρόπος εξέτασης: Υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, τις οποίες οι φοιτητές παρουσιάζουν προφορικά και συντάσσουν γραπτά.

ΒΙΣ 215 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ (8ος-9ος ΑΙ.) (Σ)

(Ε. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ)

Η θεολογική διαμάχη σχετικά με την λατρευτική χρήση των ιερών εικόνων διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στις ιστορικές εξελίξεις του ογδόου και ενάτου αιώνα. Η πρώτη περίοδος της εικονομαχίας (δεκαετία 730- 787) συνέπεσε με την πτώση του εξαρχάτου της Ραβέννας (751) και την στροφή της παποσύνης προς τους Φράγκους. Στο τέλος της δεύτερης περιόδου της εικονομαχίας (814-842) ο Χριστιανικός/Ρωμαϊκός κόσμος είχε πια διχοτομηθεί μεταξύ δύο αυτοκρατόρων και δύο εκκλησιαστικών κέντρων (Ρώμης-Κωνσταντινούπολης). Στο εσωτερικό πάλι της αυτοκρατορίας, η διαμάχη των εικόνων είχε αποκτήσει τόσο πολιτική όσο και κοινωνική διάσταση. Η τελική επικράτηση των ομάδων που τάχθηκαν υπέρ της λατρευτικής χρήσης των εικόνων συνοδεύτηκε από μία χειραγώγηση της ιστορικής μνήμης καθορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο οι λεγόμενοι εικονομάχοι θα γίνονταν γνωστοί στους επόμενους αιώνες. Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μελετήσουν επιλεγμένα κείμενα στα οποία θα διαφαίνεται η πρόσληψη αυτής της διαμάχης τόσο στον Δυτικό όσο και στον Ανατολικό Χριστιανικό κόσμο, θα εξοικειωθούν με τις απόψεις των σύγχρονων ιστορικών, και τέλος θα κληθούν να αξιολογήσουν τον ρόλο της εικονομαχίας στις ιστορικές εξελίξεις του ογδόου και ενάτου αιώνα. Στο μάθημα θα δοθούν σε όσους ενδιαφέρονται σεμιναριακές εργασίες.

ΒΙΣ 105 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Περιγραφή του σεμιναρίου

Παρουσίαση και περιγραφή βυζαντινών σφραγίδων, ιστορία της επιστήμης της Σφραγιστικής, οι συλλογές ανά τον κόσμο, η σφραγίδα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, ιδιαιτερότητες, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις και παραστάσεις, η γλώσσα των βυζαντινών σφραγίδων. Είδη σφραγίδων (μέταλλο και χρήση). Τα σύμβολα, ο συμβολισμός των παραστάσεων. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών.

Παρουσίαση και περιγραφή των νομισμάτων και ιστορία της (βυζαντινής) Νομισματικής, το νόμισμα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις, παραστάσεις και ο συμβολισμός τους, η γλώσσα των βυζαντινών νομισμάτων. Διακίνηση νομισμάτων και ο ρόλος τους στην οικονομία. Είδη νομισμάτων. Το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών των νομισμάτων.

Εξοικείωση με τη σφραγίδα και το νόμισμα ως αρχαιολογικού ευρήματος και πηγής της Βυζαντινής ιστορίας, ανάπτυξη δυνατοτήτων στην αναγνώριση, ταύτιση, χρονολόγηση, ερμηνεία των σφραγίδων και νομισμάτων, επεξεργασία σφραγιστικών και νομισματικών αρχαιολογικών ευρημάτων, ανάπτυξη δυνατοτήτων δημοσίευσης σφραγίδων και νομισμάτων

ΒΙΣ209 ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Το σεμινάριο έχει ως στόχο να αναλύσει τις τύχες της βυζαντινής παρουσίας στην Ιταλία μέσα από τη μελέτη τόσο των πλούσιων υλικών καταλοίπων όσο και της πολιτισμικής της παράδοσης. Αντικείμενο του σεμιναρίου θα είναι και οι κοινές παλαιοχριστιανικές ρίζες της βυζαντινής και ιταλικής τέχνης. Κεντρικό θέμα των παραδόσεων θα αποτελούν μνημεία σε μεγάλες πόλεις όπως η Ρώμη, η Ραβέννα, η Βενετία και το Παλέρμο, καθώς και στις λιγότερο γνωστές περιοχές ακτινοβολίας του ιταλο-βυζαντινού πολιτισμού.

Επίσης, προσοχή θα δοθεί και στις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές σχέσεις μεταξύ της ιταλικής χερσονήσου και του Βυζαντίου στα χρόνια από την οριστική εγκατάλειψη των τελευταίων Βυζαντινών εδαφών στην Ιταλία τον ενδέκατο αιώνα μέχρι τις αρχές του ευρωπαϊκού Ουμανισμού.

Ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στη Βενετία «*quasi alterum Byzantio*», ως κέντρο ακτινοβολίας του βυζαντινού καλλιτεχνικού ιδιώματος και στην τελευταία αναβίωση της βυζαντινής τέχνης στα χρόνια της Αναγέννηση και της Συνόδου της Φλωρεντίας. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στις πρώτες συλλογές βυζαντινών έργων τέχνης που από το 15^ο αιώνα και έπειτα δημιουργήθηκαν στη Ρώμη και σε άλλα σημαντικά κέντρα.

Αν υπάρξουν οι προϋποθέσεις, θα οργανωθεί μια εκπαιδευτική εκδρομή στην Ιταλία (Ρώμη ή Βενετία ή στη Σικελία).

ΒΑΤ212 ΥΣΤΕΡΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

(Ε. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ)

Το μάθημα εστιάζει στη μελέτη της μνημειακής αρχιτεκτονικής και ζωγραφικής που αναπτύχθηκε στους τελευταίους δύο αιώνες της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τον 13^ο έως και τον 15^ο αιώνα (1453). Παρουσιάζονται αναλυτικά οι νέες τάσεις στην αρχιτεκτονική και στη ζωγραφική στα μεγάλα καλλιτεχνικά κέντρα, δηλαδή στην Κωνσταντινούπολη, στη Θεσσαλονίκη, στο Άγιον Όρος, στο Μυστρά, αλλά και στην Ήπειρο, στη Θεσσαλία, ενώ γίνεται αναφορά και στη ζωγραφική των σλαβικών χωρών. Οι φορητές εικόνες, τα διάφορα αντικείμενα αργυροχρυσοχοΐας και τα υφάσματα αποτελούν επίσης σημαντικές θεματικές ενότητες.

Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν γραπτά και προφορικά.

ΒΦΙ 102 Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

(Μ. GRÜNBART)

Το σεμινάριο είναι αφιερωμένο στη γραφή και τις λειτουργίες της: Διερευνά τη σημασία των γραμμάτων, των λέξεων και της γραφής στην οργάνωση της βυζαντινής καθημερινότητας. Τα γράμματα μπορούν να βρεθούν παντού: εμφανίζονται πάνω σε απλά αντικείμενα σχεδιασμένα για καθημερινή χρήση έως επιγραφές με αριστοκρατικό σχεδιασμό και με σκοπό την προβολή και την προπαγάνδα. Τα γράμματα έχουν παραχθεί με διάφορες μεθόδους: Ζωγραφική, γραφή, χάραξη, σμίλευση, συμπίεση, σφυρηλάτηση, καύση, σκάλισμα, χύτευση, ανάγλυφο, διάτρηση, κέντημα, ύφανση κ.λπ.

Τα γράμματα μπορούν να διαβαστούν, αλλά γίνονται και λογότυπα ή μετατρέπονται σε εμβλήματα. Μαγεύουν, περιέχουν μυστικά μηνύματα και χρησιμεύουν ως μεταφορές κρυμμένων μηνυμάτων. Οι χαρακτήρες είναι εύπλαστοι: Συγχωνεύονται σε συντομογραφίες ή σε μονογράμματα. Το σεμινάριο έχει ως στόχο να δείξει τρόπους ανάγνωσης αντικειμένων με επιγραφές και να τους δώσει φωνή και να κατανοήσει κρυμμένα μηνύματα σε άλλες γραπτές πηγές (ιστοριογραφία, χρονογραφία κ.λπ.). τα ερμηνεύει σε κοινωνικό πλαίσιο και συζητά την αντίληψη των γραμμάτων, των λογοτύπων και των λέξεων.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΗΛ.	E-MAIL
Βλαχοπούλου Ελένη	Ε.Δ.Ι.Π	Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη	05135	elvlachopoulou@uoi.gr
Καρδαράς Γεώργιος	Αν. Καθηγητής	Βυζαντινή Ιστορία		
Μαντάς Απόστολος	Επ. Καθηγητής	Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη	05129	amantas@uoi.gr
Μπαμπουϊν Αντρέα	Λέκτορας	Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη	05131	ababuin@uoi.gr
Παναγοπούλου Αγγελική	Λέκτορας	Βυζαντινή Ιστορία	05224	apanagop@uoi.gr
Σταυράκος Χρήστος	Καθηγητής	Βυζαντινή Ιστορία	05148	chstavra@uoi.gr
Σταυρόπουλος Ευάγγελος	Έκτακτο Διδακτικό Προσωπικό	Βυζαντινή Ιστορία		
Συγκέλλου Ευστρατία	Επ. Καθηγήτρια	Βυζαντινή Ιστορία	05120	esynkellou@uoi.gr

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ/ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΘΕΣΗ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ
Αικατερίνη Παπαδήμα	Προϊσταμένη Γραμματείας Τμήματος/ Γραμματέας ΠΜΣ	Διοικητική Υπάλληλος	Υπεύθυνη Διοικητικών Θεμάτων
Λάμπρος Μπέλλος	Μέλος ΕΤΕΠ Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας	Ειδικό Τεχνικό και Εργαστηριακό Προσωπικό	Υπεύθυνος Τεχνικών Θεμάτων

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ευστρατία Συγκέλλου

Χρήστος Σταυράκος

Επιμέλεια
Λάμπρος Μπέλλος

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Φιλοσοφική Σχολή

Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

451 10 Πανεπιστημιούπολη, Δουρούτη,

Ιωάννινα